Manfred Kyber - Sanja Matković

Podrumko

Između ponoći i jednog sata oživi sve ono za što glupi ljudi vjeruju da oživjeti ne može. Ali zaista, mnogobrojne stvari koje inače samo ukočeno i mirno leže, kao da ne mogu reći ni „dobar dan“, sve one u to vrijeme ožive. I ne brinu mnogo o tome vjeruju li glupi ljudi u to ili ne.

Tako i u tom starom gradiću oživje sve kada sat sa zvonika crkve Presvete Djevice Marije s dvanaest muklih, teških udaraca otkuca ponoć. Kamenje na pločniku počelo je razgovarati s vlatima trave koja je među njim rasla i pitalo je koliko još misli ostati. Zabati i erkeri kuća u uskim zamršenim uličicama kimali su jedni drugima, a ulične svjetiljke žalile su se na vjetar; prehladile su se jer on tako bezobzirno mijenja smjer.

Također oživje sve i u starom vinskom podrumu staroga gradića. Mnogobrojne bačve koje stajahu jedne pokraj drugih, velike i male, zijevnuše i protegnuše se i ispružiše se, a kad bi jedna drugu pritom gurnula, rekla bi: „Oh, tisuću puta oprostite!“ Jer bačve su vrlo pristojne i znaju se lijepo ponašati. Tada bi sve uspravno stale na svoje debele nožice – naime, bačve imaju nožice, ako glupi ljudi ne znaju ni to – i sve bi se klanjale jedne drugima i kimale si i pozdravljale se na sve stane.

I tako se pozdravljahu i pitahu: „Kako ste?“ i „Jeste li se naspavali?“ – kadli smiješni čovječuljak ispuže iz pukotine u zidu i lukavo protrlja okice. Bio je to Podrumko i izgledao je nevjerojatno mršavo i usahlo te je imao blijedo i naborano lice i crven nos – a sve to zato što je pio mnogo vina. Čovječuljak je, naime, pio iznimno mnogo vina i uopće se nije znalo gdje mu je stalo sve to vino koje je pio kao vodu i s lakoćom, kao da je popio samo jedan gutljaj, kao da ga je samo jednom gucnuo.

Koliko čovječuljak grozno izgledaše, toliko njegova odora bijaše prekrasna i neobična. Na glavi je nosio vrlo otmjen trorogi šešir, a imao je i cipele na kopču te dug kaput sa šiljcima i zlatovezom, kako se nosilo prije mnogo stotina godina. O boku mu je visio mač u zlatnim koricama i s lijepo

eISSN 1847-7755; doi: 10.15291/sic/1.7.lt.3

izrađenom drškom. Jedini nedostatak bio je što ta neobična raskoš bijaše vrlo prašna i izblijedjela, no ništa se drugo ni očekivati ne može ako netko stalno živi u pukotini u zidu.

Dok čovječuljak dostojanstveno i dugim koracima, s ručicom oslonjenom na držak mača, koračaše podrumom, sve ga bačve pozdravljahu i klanjahu se iskazujući duboko poštovanje. Jer Podrumko je najuglednija osoba u podrumu i mora paziti na to da sve bude u redu. A kada nešto nije u redu, tada psuje i pije vino, a kada je sve u redu, tada ne govori ništa i također pije vino. Jer on je ugledna osoba. Zbog činjenice da je čovječuljak ugledna osoba, nikom nije odzdravljao i ponašao se općenito vrlo oholo i uobraženo. Samo kada je prolazio pokraj staroga sivog mačka, koji je svake noći spavao u podrumu, ostao bi stajati, graciozno se uhvatio za držak mača, skinuo otmjeni trorogi šešir i duboko se viteški naklonio.

To je činio zato što mu je mačak, kada su jednom imali razmirice, prilijepio takvu pljusku da je sa svom svojom stoljetnom raskoši pao na tlo. Jer mačak, poput svih mačaka, bijaše velik filozof i ne držaše do takve mutne podrumske sablasti, kako reče. „Duboko poštovanje pred šapama Njegove Milosti“, otad govoraše čovječuljak i bijaše ponizan i tako se pokorno klanjaše starom sivom gospodinu. Mačka pak, koji bi u najboljem slučaju nešto svisoka preo, gladio svoju ratničku bradu i mumljao o ometanju noćnog mira i ološu od kojeg nikakve koristi nema, gotovo uopće ne bijaše briga za malenoga smiješnog momka.

Podrumko je nabadao svojim tanašnim nožicama te opako pogledavao lijevo-desno da vidi je li sve u redu i onako kako dolikuje podrumu sagrađenu u dobra stara vremena, kada se još držalo do običaja i kad su se nosili trorogi šeširi i cipele na kopču i zlatni mačevi.

No sve bijaše u redu. Samo dvije boce, koje u želucima imahu lagana mladog vina, umirahu od smijeha zbog smiješnog čovječuljka, ali on to uopće ne primjećivaše, što bijaše prava sreća za njih, jer inače bi bocama pametnjakovićkama bez milosti odrubio glavu. No to bi bila velika šteta jer one u želucima imahu samo posve lagano vino. Podrumko otkorača do kraja podruma, sjedne u kut, izvuče golem srebrni vrč i počne vrlo mnogo piti. Samo je nekoliko puta zaklokotalo i već je vrč bio prazan i tako se nastavilo te nitko nije znao gdje je moglo stati sve to vino koje je čovječuljak pio.

Međutim, na drugoj strani podruma bačve počeše razgovarati i jedna pitaše drugu nema li opet ništa novo. Doista, ne bijaše ničega novog pa se bačve počeše žaliti, jer ako cijeli dan mirno leže, a noću imaju samo sat vremena da budu žive, žele o čemu pripovijedati te slušati o svijetu izvan zidova podruma.

„Da, da“, reče jedna velika debela bačva koja bijaše prilično stara: „U današnje je vrijeme svijet doista dosadan i više se ne događa ništa što bi moglo iole zanimati jednu pravu vinsku bačvu. U moje vrijeme, dok sam još bila mlada, uvijek je bio kakav rat ili pošast ili nešto slično o čemu se oko ponoći u podrumu moglo dobro razgovarati. Ja sam čak doživjela zmijolikog zmaja koji je puzao oko gradskih zidina i rigao vatru iz ždrijela i nozdrva.“ „Molimo Vas, ispričajte nam!“ reče nekoliko mladih bačava. „Mora da je bilo iznimno zanimljivo!“

„Jest, bilo je vrlo zanimljivo, ali i grozno i užasno. Danonoćno su zvonila crkvena zvona crkve Presvete Djevice Marije, građani su stajali na zidinama i kulama te u strahu i trepetu držali stražu, jer jako je strašno kad se radi o takvu jednom zmaju. Gospodin zmijoliki zmaj jede, naime, sve što ima kožu i kosu, tako da nitko nije mogao ni ući u grad niti izići iz njega. Zbog toga je zavladala opća glad, pa je na svim ljudima odjeća visjela kao da uopće nije bila skrojena za njih. I budući da ništa od toga ne bijaše nimalo lijepo i da ne mogahu tako nastaviti dalje, visoko uvaženo vijeće sa starim gradonačelnikom na čelu odluči učiniti veliko djelo.

Svi članovi vijeća rasporediše se po gradskim zidinama, a gradonačelnik reče: „Plemeniti i predragi gospodine zmijoliki zmaju, biste li htjeli otići od zidina našega grada jer nismo voljni dopustiti Vam da nas pojedete.“ Zmaj, međutim, još glasnije zariga vatru iz nosa i odvrati: „Ne!“ Na to se gospodin gradonačelnik jako rastuži, a s njim i cijelo visoko vijeće pa siđoše s gradskih zidina, odoše na trg i rekoše da napraviše veliko djelo, ali da ne bijaše koristi.

Tada svi zaplakaše, barem oni koji još ne bijahu izgladnjeli. Zvona crkve Presvete Djevice Marije zvonila su, a zmaj je puzao oko zidina, tako da se u grad nije moglo unijeti ni dvopek. Ali kada je visoko uvaženo vijeće vidjelo sav taj jad i još čulo zmijolikog zmaja kako ispred gradskih zidina riga vatru, odlučilo je još jednom učiniti veliko djelo i dobro razmisliti. Potom se sva plemenita gospoda spustiše u ovaj podrum i dobro razmišljahu i uz to pijahu vino, ali ništa im nije padalo na pamet.“

Kad stara bačva dođe do tog dijela priče, odjednom reče: „Sada se moram odmoriti“, i navuče paukovu mrežu preko lica. Na to sve bačve zašutješe i čekahu s velikim nestrpljenjem kako će se priča nastaviti. Međutim, dva mala miša, koja su također slušala što je stara bačva pripovijedala i koja se nisu usudila pomaknuti jer im je mačak ležao na putu, smatrala su da je zbilja zanimljivo što visokom uvaženom vijeću ništa nije padalo na pamet, pa su odlučila slušati izbližega. I tako skupiše hrabrosti, šapicama pogladiše svoje sive kaputiće da budu čisti i glatki, istupiše pred Podrumka i rekoše: „Oprostite, jede li Njegova Plemenitost gospodin mačak miševe?“

Čovječuljak podiže pogled s vrča, popije još jedan dobar gutljaj vina te obzirno i oholo reče: „Njegova Plemenitost već je davno proživjela godine u kojima je jela miševe i sada jede još samo posebno pripremljena i ukusna jela, ali obične miševe više ne. Možete, dakle, mirno prolaziti pokraj njega, jer vama slične Njegova Plemenitost uopće ne primjećuje.“ Na to se miševi više puta zahvališe i pokloniše i nakloniše te smjesta plašljivo šmugnuše.

Bačva je, međutim, bila zaspala i uopće nije namjeravala dalje pripovijedati što se dogodilo nakon što visokom uvaženom vijeću, unatoč napornu razmišljanju, ništa nije padalo na pamet. Susjedne bačve šutke su je gurkale i molile da ipak nastavi pripovijetku, a i miševi su bili posve zaprepašteni što čuti neće što je dalje bilo, kad su se upravo zato odvažili na opasan prolazak pokraj šapa Njegove Plemenitosti. Jedan miš skoči na staru bačvu i nježno je lupne u trbuh, dok se drugi čak drznu skinuti joj paukovu mrežu s lica.

No stara debela bačva nije se probudila, nego je čvrsto spavala dalje, vjerojatno jer je bila jako stara, a protiv toga se, naravno, ne može ništa. Tada mali miševi podbočiše glavu šapicama i počeše gorko plakati, a i sve su bačve i svi zajedno duboko žalili što se priča neće dalje pripovijedati, a bilo je tako zanimljivo slušati o zmijolikom zmaju koji je rigao vatru i rekao „Ne“ te o visokom uvaženom vijeću koje je učinilo dva velika djela i popilo tako mnogo vina, a kojem ipak ništa na pamet palo nije.

Tada se jedna srednje velika bačva, koja je izgledala vrlo razumno jer je rođena iste godine kao nezaboravni filozof čije je ime zaboravila, postavi na nožice i reče: „Nema smisla uzrujavati se i uznemiravati ili pak tako uzbuđeno jecati u šape kao što to ova dva miša čine. Ako imate imalo filozofije u sebi, tada je cijela stvar vrlo jednostavna: gospodin zmijoliki zmaj mora da je naposljetku

ipak otišao ili da je svoj život završio blaženom ili nesretnom smrću jer inače naš grad ne bi više stajao sa svojim vratima i tornjevima, a zvona ne bi više zvonila iz crkve Presvete Djevice Marije. Morate samo imati malo filozofije u sebi, a nje, eto, imam samo ja."

Tada se bačve opet smiriše, a samo jedna, koja je bila posebno drska, obrati se filozofskoj bačvi i upita: „A zato je Vaše vino tako vrlo kiselo, jer imate tako mnogo filozofije u želucu?" Filozofska se pak bačva tada naljuti i poče udarati nožicama tako da svi obruči popucaše te se spremi održati grozan govor. Ali čim ga započe i reče: „Rođena sam iste godine kao jedan nezaboravni filozof čije sam ime zaboravila…", dogodi se nešto užasno.

Podrumski fenjer odjednom projuri u mahnitu zanosu kroz stari podrum pokraj bačvi i miševa i Njegove Plemenitosti gospodina mačka. U njegovim je prsima gorjelo svijetlim plamenom i izgledalo je kao da je petrolej srca njegova želio izgorjeti u jednom jedinom plamenu! Sve zašutje u tihoj jezi, samo Podrumko bijesno skoči, baci srebrni vrč ustranu i pohrli s isukanim mačem prema jadnom podrumskom fenjeru.

„Poljubili ste kutiju šibica u ovom pristojnom podrumu, koji je sagrađen još u dobra stara vremena!" bijesno poviče. „Morate umrijeti."

Zaljubljeni fenjer ugasi se od straha i prokune osjetljivi petrolej srca svoga, ali čovječuljak potegne mač da ga kazni za strašni prekršaj koji je jedan obični fenjer počinio s jednom običnom kutijom šibica u podrumu u kojem je jednom davno sjedilo visoko uvaženo vijeće kojem ništa na pamet padalo nije. No baš kad ga je Podrumko kanio napasti, a fenjer prestrašeno sklopio male ručice preko petrolejskog srca, zvono s crkvenog tornja Presvete Djevice Marije odzvoni jedan sat.

Čovječuljak ispusti mač i zavuče se, psujući, u svoju pukotinu u zidu; fenjer je bio spašen, bačve lijepo i pažljivo saviše svoje nožice te ponovno legoše, a miševi oprezno odskakutaše pokraj Njegove Plemenitosti i nestadoše u rupama, gdje im je siva gospođa mama pripremila kožu od slanine i dimljenu šunku. A mačak, koji je kao svi mačci bio velik filozof, gladio je svoju ratničku bradu, udobno preo i legao na drugu stranu.

Vani postade mirno u uskim zamršenim ulicama staroga gradića i sve je izgledalo onako kako to glupi ljudi uvijek vide. Kamenje na pločniku više nije razgovaralo s vlatima trave, a zabati i erkeri nisu više kimali, već su stajali ukočeno i mirno, kao da si ne mogu reći ni „dobar dan". Zidine, vrata

i tornjevi ponovno su spavali, i trg s crkvom Presvete Djevice Marije – svi su oni spavali i sanjali o onome što su davno vidjeli: o ratovima i kugi, o zmijolikom zmaju koji je rigao vatru i o visokom uvaženom vijeću koje je učinilo dva velika djela i popilo mnogo vina i vrlo mnogo razmišljalo, ali kojem ipak ništa na pamet palo nije.

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License